

Základy pracovného práva

(Pracovné právo: systematický prehľad a všeobecná časť)

Otázky na skúšku

1. Vymedzte pojem pracovného práva, jeho predmet a funkcie a uveďte, čím sa pracovné právo odlišuje od občianskeho a obchodného práva.
2. Uveďte vecnú, osobnú, časovú a územnú pôsobnosť pracovného práva a ich význam pri určovaní použiteľnej právnej úpravy.
3. Opíšte predmet a pôsobnosť Zákonníka práce ako základného pracovnoprávneho predpisu.
4. Charakterizujte pôsobnosť Zákonníka práce a rozlíšte: (a) priamu pôsobnosť, (b) subsidiárnu pôsobnosť, (c) delegovanú pôsobnosť
5. Zhrňte historický vývoj pracovného práva (medzníky 1918, 1945, 1948, 1965, 1989, 2004). Čo bolo charakteristické pre jednotlivé obdobia?
6. Vysvetlite nové výzvy pracovného práva (flexibilita, digitalizácia, platformová práca) a uveďte, ako vplývajú na (a) pojem závislej práce, (b) zmluvnú autonómiu, (c) ochrannú funkciu pracovného práva.
7. Definujte „závislú prácu“ podľa Zákonníka práce a vysvetlite jej jednotlivé definičné znaky.
8. Rozlíšte závislú prácu, samostatnú zárobkovú činnosť a občianskoprávne/obchodnoprávne plnenie a zdôvodnite, prečo Zákonník práce vylučuje výkon závislej práce v civilnom alebo obchodnom zmluvnom režime.
9. Vysvetlite typové formy obchádzania pracovného práva cez výkon závislej práce mimo pracovnoprávneho vzťahu: švarcsystém, nelegálna práca/nelegálne zamestnávanie.
10. Uveďte, akú úlohu zohráva inšpekcia práce pri kontrole zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania.
11. Zoradíte a opíšete pramene pracovného práva v SR z hľadiska hierarchie a záväznosti.
12. Charakterizujte vnútropodnikové normatívne akty ako prameň pracovného práva a vysvetlite ich vzťah k Zákonníku práce. Vysvetlite význam dobrých mravov v pracovnom práve.
13. Opíšte úlohu Medzinárodnej organizácie práce (vznik, normotvorba, kontrola) a uveďte, v čom je relevantná pre vnútroštátne pracovné právo.
14. Charakterizujte pracovnoprávne relevantné pramene Rady Európy a vysvetlite význam Európskej sociálnej charty (najmä ako nástroja ochrany sociálnych práv a ako sa jej štandardy prejavujú v pracovnom práve).

15. Charakterizujte pramene pracovného práva EÚ (najmä sekundárne pramene a judikatúru) a vysvetlite, ako sa premietajú do slovenskej úpravy.
16. Vymedzte pojem subjektov pracovnoprávných vzťahov a obsah pracovnoprávnej subjektivity.
17. Opíšte, ako zamestnávateľ koná v pracovnoprávných vzťahoch a aký to má význam pre pracovnoprávne úkony.
18. Vysvetlite osobitosti postavenia vybraných kategórií, ako sú vedúci zamestnanci/manažéri, členovia štatutárnych orgánov, profesionálni športovci, učni v duálnom vzdelávaní, rodinní príslušníci a tzv. „kvázi zamestnanci“.
19. Uveďte, ako je konštruovaný zákaz detskej práce a režim ľahkých prác.
20. Vysvetlite pojmy osamelý zamestnanec, mladistvý zamestnanec, rodinný príslušník, tehotná a dojčiaci zamestnankyňa, zamestnanec so zdravotným postihnutím a uveďte, aký typ ochrany sa s nimi spája.
21. Vysvetlite doručovanie v pracovnom práve a jeho význam pre účinnosť a právne účinky pracovnoprávných úkonov.
22. Rozlíšte individuálne a kolektívne pracovnoprávne vzťahy a uveďte, čo je predmetom kolektívnych vzťahov.
23. Charakterizujte subjekty kolektívnych pracovných vzťahov (odborová organizácia, zamestnanecká rada, zamestnanecký dôverník, európska zamestnanecká rada).
24. Uveďte, aké formy participácie zamestnancov v kolektívnych pracovných vzťahoch pracovné právo rozlišuje a v čom sa odlišujú.
25. Vymedzte kolektívne vyjednávanie, uveďte jeho princípy a vyjadrite právny význam kolektívnej zmluvy.
26. Rozlíšte druhy kolektívnych zmlúv a uveďte, kto môže byť ich zmluvnou stranou.
27. Vysvetlite, čo znamená platnosť, účinnosť a záväznosť kolektívnej zmluvy a aký je ich praktický právny dosah v pracovných vzťahoch.
28. Opíšte mechanizmy riešenia kolektívnych sporov podľa zákona o kolektívnom vyjednávaní.
29. Uveďte ústavné a zákonné východiská práva na štrajk a práva na výluky.
30. Zhrňte, aké sú základné podmienky zákonného štrajku a aké sú dôsledky nezákonného štrajku v rámci kolektívneho vyjednávania.
31. Vymenujte základné zásady pracovného práva. Stručne vysvetlite ich význam ako interpretačného a aplikačného východiska.

32. Priblížte zásadu ochrany slabšej strany v pracovnom práve a naznačte, ako sa premieta do kogentnosti a obmedzení autonómie vôle.
33. Porovnajte zásady zmluvnej slobody a pacta sunt servanda v pracovnom práve s civilným právom a vyjadrite pracovnoprávne limity týchto zásad.
34. Uveďte pramene zásady rovnakého zaobchádzania, diskriminačné dôvody, základné formy diskriminácie a rámec prípustných výnimiek.
35. Opíšte ochranu súkromia zamestnanca a vyložte rámec § 13 ZP vo vzťahu k GDPR.
36. Vysvetlite, čo znamená zásada zmluvnosti v pracovnom práve pri uzatváraní pracovnoprávnych zmlúv a dohôd.
37. Definujte pracovnoprávny vzťah a vysvetlite jeho základné druhy a systematické členenie.
38. Vysvetlite vznik, zmenu a zánik pracovnoprávnych vzťahov ako následok pracovnoprávnych skutočností.
39. Vysvetlite prechod práv a povinností z pracovnoprávnych vzťahov.
40. Vymedzte pracovnoprávnu skutočnosť a uveďte základné delenie pracovnoprávnych skutočností.
41. Vysvetlite právny úkon v pracovnom práve (náležitosti a forma) a vyjadrite vzťah k všeobecným pravidlám Občianskeho zákonníka.
42. Vysvetlite, čo sa v pracovnom práve rozumie „doložkou neplatnosti“ a aký je jej účel.
43. Rozlíšte režim neplatnosti právnych úkonov v pracovnom práve a uveďte základné právne následky neplatnosti.
44. Uveďte, čo znamenajú lehoty a doby v pracovnom práve a aký je význam preklúzie a premlčania.
45. Opíšte systém právnej ochrany zamestnanca a ako sa navzájom dopĺňajú jednotlivé ochranné mechanizmy.
46. Vymedzte individuálny pracovnoprávny spor a uveďte, v čom sa jeho riešenie procesne odlišuje od všeobecného civilného sporu.
47. Charakterizujte zákon o inšpekcii práce (predmet, rozsah, orgány a kompetenčné postavenie).
48. Uveďte základné oprávnenia inšpektora práce a povinnosti kontrolovaných osôb a rozlíšte dozor, poradenstvo a sankčné presadzovanie povinností.
49. Vysvetlite oznamovanie protispoločenskej činnosti (whistleblowing).
50. Vysvetlite predzmluvné vzťahy v pracovnom práve.
51. Definujte pracovný pomer a vyjadrite jeho právnu povahu ako pracovnoprávneho vzťahu.

52. Rozlíšte založenie a vznik pracovného pomeru a uveďte, v čom je právny význam tohto rozlíšenia.
53. Uveďte formálne a obsahové náležitosti pracovnej zmluvy.
54. Opíšte základné typy pracovných pomerov a kritériá, podľa ktorých sa rozlišujú.
55. Vysvetlite pracovný pomer na určitú dobu.
56. Vyjadrite, kedy ide o súbeh pracovných pomerov a aké sú hranice jeho prípustnosti.
57. Opíšte skúšobnú dobu (podmienky platného dojednaní a základné právne účinky).
58. Uveďte, čo znamená odstúpenie od pracovnej zmluvy a aké je jeho miesto v systéme zániku pracovnoprávnych vzťahov.
59. Vysvetlite osobitosti domáckej práce a telepráce.
60. Vysvetlite právny režim dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru podľa § 223 až § 225 Zákonníka práce.
61. Charakterizujte dohodu o vykonaní práce.
62. Charakterizujte dohodu o brigádnickej práci študenta (účel a osobitosti).
63. Charakterizujte dohodu o pracovnej činnosti (vrátane sezónnej práce).
64. Vysvetlite zmenu obsahu pracovného pomeru.
65. Uveďte, čo znamená zmena subjektu pracovného pomeru a ako sa viaže na prechod práv a povinností.
66. Vysvetlite pojem pracovná cesta a uveďte podmienky, za ktorých je možné zamestnanca vyslať na pracovnú cestu.
67. Uveďte, kedy prichádza do úvahy jednostranné preradenie zamestnanca na inú prácu a aké sú jeho zákonné limity.
68. Opíšte dočasné pridelenie (účel, podmienky) a rozlíšte klasické dočasné pridelenie od pridelenia agentúrou dočasného zamestnávania.
69. Vysvetlite, aké postavenie majú agentúry dočasného zamestnávania na trhu práce a prečo sa ich činnosť viaže aj na právo na prístup k zamestnaniu.
70. Uveďte spôsoby skončenia pracovného pomeru a naznačte systematické členenie podľa právnych skutočností a účinkov.
71. Opíšte skončenie pracovného pomeru dohodou a vysvetlite, aké podmienky musí dohoda spĺňať, kedy nastávajú jej účinky a nároky, ktoré sa typicky viažu na skončenie dohodou.
72. Opíšte skončenie pracovného pomeru v skúšobnej dobe a jeho základné právne účinky.
73. Vysvetlite výpoveď z pracovného pomeru - forma, všeobecné požiadavky, výpovedná doba a jej právny zmysel.
74. Uveďte formálne a obsahové náležitosti výpovede zo strany zamestnávateľa.

75. Zhrňte systematiku výpovedných dôvodov podľa § 63 ods. 1 Zákonníka práce.
76. Vysvetlite, čo sa rozumie hmotnoprávnymi podmienkami výpovede a prečo sú rozhodujúce pre platnosť skončenia.
77. Vysvetlite okamžité skončenie pracovného pomeru zamestnávateľom.
78. Vysvetlite okamžité skončenie pracovného pomeru zamestnancom.
79. Charakterizujte právny režim výkonu práce vo verejnom záujme (pôsobnosť, vzťah k Zákonníku práce, systematické osobitosti).
80. Uveďte, v čom je špecifické postavenie vedúcich zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme.
81. Vysvetlite pojem pracovnej disciplíny v režime výkonu práce vo verejnom záujme a aký má právny význam.
82. Charakterizujte odmeňovanie zamestnancov vo verejnom záujme.
83. Charakterizujte štátnu službu a štátnozamestnanecký pomer - princípy, pôsobnosť, druhy štátnej služby a vzťah k Zákonníku práce.
84. Uveďte, ako vzniká štátnozamestnanecký pomer a v čom sa odlišuje od pracovnej zmluvy.
85. Vyjadrite obsah práva na prácu a práva na prístup k zamestnaniu v systematike pracovného práva a služieb zamestnanosti.
86. Charakterizujte zákon o službách zamestnanosti (účel, subjekty, služby).
87. Opíšte systém evidencie uchádzačov o zamestnanie z hľadiska právneho významu evidencie a väzieb na podporu a aktívne opatrenia.
88. Vysvetlite aktívne opatrenia na trhu práce (účel, základné členenie) a vyjadrite, prečo patria do právnych vzťahov „pri zabezpečovaní práva na prácu“.
89. Opíšte základný právny rámec pracovného začlenenia občanov so zdravotným postihnutím.